

**МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

НАКАЗ

07.07.2011

м. Київ

№ 109

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
22 липня 2011 р. за № 912/19650

**Про затвердження Порядку надання містобудівних умов
та обмежень забудови земельної ділянки, їх склад та
зміст**

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та
житлово-комунального господарства України
від 8 лютого 2012 року N 49,
від 24 квітня 2013 року N 167,
від 20 травня 2013 року N 199

На виконання [частини четвертої](#) та [дев'ятої статті 29](#) Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності"

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок надання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, їх склад та зміст, що додається.
2. Затвердити [Перелік об'єктів будівництва, для проектування яких містобудівні умови та обмеження не надаються](#), що додається.
3. Заступнику Міністра Ісаєнку Д. В. подати цей наказ в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Ісаєнка Д. В.

**Заступник Міністра -
керівник апарату**

Г. М. Семчук

ПОГОДЖЕНО:

**Перший заступник Голови -
Голова ліквідаційної комісії
Державного комітету України
з питань регуляторної
політики та підприємництва**

Г. М. Яцишина

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства регіонального
розвитку, будівництва та житлово-
комунального господарства України
07.07.2011 № 109

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України
22 липня 2011 р. за № 912/19650

Порядок надання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, їх склад та зміст

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає процедуру надання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, їх склад та зміст.

1.2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

генеральний план населеного пункту - містобудівна документація, що визначає принципи вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

детальний план території - містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;

замовник - фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови території (однієї чи декількох земельних ділянок) і подала в установленому законодавством порядку відповідну заяву;

містобудівна документація - затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;

містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки (далі - містобудівні умови та обмеження) - документ, що містить комплекс планувальних та архітектурних вимог до проектування і будівництва щодо поверховості та щільності забудови земельної ділянки, відступів будинків і споруд від червоних ліній, меж земельної ділянки, її благоустрою та

озеленення, інші вимоги до об'єктів будівництва, встановлені законодавством та містобудівною документацією;

містобудівний розрахунок - розрахунок щодо граничнодопустимих параметрів забудови, умови ув'язки архітектурно-планувального та об'ємно-просторового рішення, системи обслуговування, інженерних комунікацій, транспортного обслуговування та благоустрою з існуючою забудовою із дотриманням чинних нормативних документів;

об'єкти будівництва - будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури;

план зонування території (зонінг) - містобудівна документація, що визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон;

технічні умови - комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам, зокрема щодо водо-, тепло-, енерго- і газопостачання, каналізації, радіофікації, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод, телефонізації, телекомунікації, диспетчеризації, пожежної та техногенної безпеки.

1.3. Містобудівні умови та обмеження є чинними до завершення будівництва об'єкта незалежно від зміни замовника.

Зміни до містобудівних умов та обмежень можуть вноситися тільки за згодою замовника.

(пункт 1.3 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

1.4. Чинність наданих містобудівних умов та обмежень не може бути зупинена у зв'язку з початком розроблення, внесення змін або оновлення містобудівної документації на місцевому рівні.

1.5. Завдання на проектування об'єктів будівництва складається і затверджується замовником за погодженням із проектувальником.

Завдання на проектування визначає обґрунтовані вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень об'єкта будівництва, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і складається з урахуванням технічних умов, містобудівних умов та обмежень.

(абзац перший пункту 1.5 замінено двома новими абзацами згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199, у зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім)

Складання завдання на проектування з відхиленням від містобудівних умов та обмежень не допускається.

1.6. Містобудівні умови та обмеження, видані до набрання чинності цим Порядком, можуть бути приведені у відповідність (при відхиленні від прийнятої містобудівної

документації) у частині визначення максимально допустимих (граничних) техніко-економічних показників об'єкта будівництва (у разі необхідності).

II. Порядок надання містобудівних умов та обмежень

2.1. Містобудівні умови та обмеження є основною складовою вихідних даних.

Містобудівні умови та обмеження надаються відповідними уповноваженими органами містобудування та архітектури на безоплатній основі протягом семи робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви разом із документами, передбаченими пунктом 2.2 цього розділу, у порядку, встановленому [Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності"](#).

(абзац другий пункту 2.1 із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49, від 20.05.2013 р. N 199)

2.2. Для отримання містобудівних умов та обмежень до заяви замовником додаються:

засвідчена в установленому порядку копія документа про право власності (користування) земельною ділянкою;

ситуаційний план (схема) щодо місцезнаходження земельної ділянки (у довільній формі);

випіювання з топографо-геодезичного плану М 1:2000;

кадастрова довідка з містобудівного кадастру (у разі наявності);

черговий кадастровий план (витяг із земельного кадастру - за умови відсутності містобудівного кадастру);

фотофіксація земельної ділянки (з оточенням);

містобудівний розрахунок з техніко-економічними показниками запланованого об'єкта будівництва.

2.3. Для будівництва об'єктів, передбачених [частиною четвертою статті 34 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності"](#), містобудівні умови та обмеження можуть надаватися без документів, що засвідчують право власності чи користування земельною ділянкою.

(пункт 2.3 у редакції наказів Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49, від 20.05.2013 р. N 199)

2.4. Розгляд заяви, надання містобудівних умов та обмежень або прийняття рішення про відмову у їх видачі здійснюються спеціально уповноваженим органом містобудування та архітектури у порядку, встановленому [Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності"](#).

(абзац перший пункту 2.4 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

Підставою для відмови у видачі містобудівних умов та обмежень є невідповідність намірів забудови земельної ділянки положенням відповідної містобудівної документації на місцевому рівні.

Відмова у видачі містобудівних умов та обмежень або внесення змін до них з відповідним обґрунтуванням надається уповноваженим органом містобудування та архітектури у строк, визначений пунктом 2.1 цього розділу.

(пункт 2.4 доповнено абзацом третім згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

2.5. Містобудівні умови та обмеження складаються у двох примірниках. Перший примірник надається замовнику, а другий постійно зберігається в уповноваженому органі містобудування та архітектури, який їх видав.

Містобудівні умови та обмеження вносяться до містобудівного кадастру уповноваженим органом містобудування та архітектури або утвореними у його складі службами містобудівного кадастру (у разі наявності).

(пункт 2.5 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

2.6. У разі втрати оригіналу містобудівних умов та обмежень їх засвідчена у встановленому порядку копія надається уповноваженим органом містобудування та архітектури протягом семи робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви.

(пункт 2.6 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49, у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

III. Склад та зміст містобудівних умов та обмежень

3.1. Містобудівні умови та обмеження складаються з текстової та графічної частин.

3.2. Текстова частина містобудівних умов та обмежень містить розділи:

"Загальні дані";

"Містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки".

3.3. Розділ "Загальні дані" містить:

а) назву об'єкта будівництва;

- б) інформацію про замовника;
- в) наміри забудови;
- г) адресу будівництва або місце розташування об'єкта;
- г) документ, що підтверджує право власності або користування земельною ділянкою (крім випадків, передбачених пунктом 2.3 розділу II цього Порядку);
- д) площу земельної ділянки;
- е) цільове призначення земельної ділянки;
- є) посилання на містобудівну документацію (у разі наявності);
- ж) функціональне призначення земельної ділянки;
- з) основні техніко-економічні показники об'єкта будівництва.

3.4. Розділ "Містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки" містить:

- а) граничнодопустиму висоту будівель;
- б) максимально допустимий відсоток забудови земельної ділянки;
- в) максимально допустиму щільність населення (для житлової забудови);
- г) відстані від об'єкта, який проектується, до меж червоних ліній та ліній регулювання забудови;
- г) планувальні обмеження (зони охорони пам'яток культурної спадщини, зони охоронюваного ландшафту, межі історичних ареалів, прибережні захисні смуги, санітарно-захисні та інші охоронювані зони);
- д) мінімально допустимі відстані від об'єктів, які проектуються, до існуючих будинків та споруд;
- е) охоронювані зони інженерних комунікацій;
- є) вимоги до необхідності проведення інженерних вишукувань згідно з державними будівельними нормами ДБН А.2.1-1-2008 "Інженерні вишукування для будівництва";
- ж) вимоги щодо благоустрою з урахуванням положень [Закону України "Про благоустрій населених пунктів"](#);
- з) забезпечення умов транспортно-пішохідного зв'язку;
- и) вимоги щодо наявності місць для постійного зберігання автотранспорту;
- і) вимоги щодо охорони культурної спадщини з урахуванням положень [Закону України "Про охорону культурної спадщини"](#);

ї) вимоги щодо архітектурних та інженерних рішень.

(пункт 3.4 доповнено підпунктом "і" згідно з наказом
Міністерства регіонального розвитку, будівництва та
житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

3.5. У разі коли земельна ділянка державної або комунальної форми власності виставляється на земельні торги, містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки входять до складу технічної документації об'єкта продажу і надаються переможцю торгів разом з іншою документацією відповідно до законодавства.

3.6. Форма містобудівних умов та обмежень наведена у додатку до цього Порядку.

3.7. Графічна частина містобудівних умов та обмежень містить:

а) кадастрову довідку з містобудівного кадастру (у разі наявності);

б) черговий кадастровий план (витяг із земельного кадастру - за умови відсутності містобудівного кадастру);

в) ситуаційний план місця розташування об'єкта будівництва;

г) вкопіювання з оновленої топографо-геодезичної підоснови у масштабі 1:2000, надане замовником;

г) вкопіювання з містобудівної документації.

**Директор Департаменту
містобудування та архітектури
Мінрегіонбуду**

С. Я. Білоус

Додаток
до Порядку надання містобудівних
умов та обмежень забудови земельної
ділянки, їх склад та зміст

Містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки

(адреса або місце розташування земельної ділянки)

Загальні дані:

1. Назва об'єкта будівництва _____;
2. Інформація про замовника _____;
3. Наміри забудови _____;
4. Адреса будівництва або місце розташування об'єкта _____;
5. Документ, що підтверджує право власності або користування земельною ділянкою _____;
6. Площа земельної ділянки _____ гектарів;
7. Цільове призначення земельної ділянки _____;
8. Посилання на містобудівну документацію: генеральний план населеного пункту, план зонування, детальний план території та рішення про їх затвердження (у разі наявності) _____;
9. Функціональне призначення земельної ділянки _____;
10. Основні техніко-економічні показники об'єкта будівництва _____.

Містобудівні умови та обмеження:

1. Граничнодопустима висота будівель _____;
2. Максимально допустимий відсоток забудови земельної ділянки _____;
3. Максимально допустима щільність населення (для житлової забудови) _____;
4. Відстані від об'єкта, який проектується, до меж червоних ліній та ліній регулювання забудови _____;
5. Планувальні обмеження (зони охорони пам'яток культурної спадщини, зони охоронюваного ландшафту, межі історичних ареалів, прибережні захисні смуги, санітарно-захисні та інші охоронювані зони) _____;
6. Мінімально допустимі відстані від об'єктів, які проектуються, до існуючих будинків та споруд _____;
7. Охоронювані зони інженерних комунікацій _____;
8. Вимоги до необхідності проведення інженерних вишукувань згідно з державними будівельними нормами ДБН А.2.1-1-2008 "Інженерні вишукування для будівництва" _____;

9. Вимоги щодо благоустрою (в тому числі щодо відновлення благоустрою) _____ ;

10. Забезпечення умов транспортно-пішохідного зв'язку _____ ;

11. Вимоги щодо забезпечення необхідною кількістю місць зберігання автотранспорту _____ ;

12. Вимоги щодо охорони культурної спадщини _____ ;

13. Вимоги щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення _____ .

(ініціали та прізвище керівника
органу містобудування та архітектури)

(підпис, дата)

М. П.

(додаток із змінами, внесеними згідно з наказом
Міністерства регіонального розвитку, будівництва та
житлово-комунального господарства України від 20.05.2013 р. N 199)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
07.07.2011 № 109

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України
22 липня 2011 р. за № 913/19651

ПЕРЕЛІК
об'єктів будівництва, для проектування яких містобудівні умови та обмеження не надаються

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та
житлово-комунального господарства України
від 8 лютого 2012 року N 49,
від 24 квітня 2013 року N 167

1. Технічне переоснащення одиниць та вузлів технологічного устаткування, систем управління та автоматизації, які морально застаріли та у яких вичерпано технічний ресурс, в існуючих цехах, приміщеннях без перепрофілювання, технічного переоснащення об'єктів та підприємства в цілому.

(пункт 1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

2. Об'єкти виробничої потужності гірничих підприємств та буріння свердловин з видобутку природних ресурсів за межами населених пунктів.

3. Артезіанські свердловини, свердловини та бювети.

(пункт 3 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 24.04.2013 р. N 167)

4. Влаштування систем опалення, вентиляції, водопостачання, водовідведення, газопостачання (включаючи спеціальне), силових та слабкострумових систем, які забезпечують потребу основного функціонального призначення будівель і споруд.

5. Реконструкція виробничих споруд та інженерних мереж, в тому числі допоміжних виробництв, що належать підприємствам, без перепрофілювання та зміни зовнішніх геометричних параметрів.

(пункт 5 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

6. Реконструкція автономних котельних установок (дахових, вбудованих, прибудованих та окремо розташованих) з їх інженерним забезпеченням, трансформаторні підстанції та їх інженерне забезпечення без зміни зовнішніх геометричних параметрів.

(пункт 6 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

7. Реконструкція водозахисних дамб, каналів, берегоукріплення (за винятком водойм - джерел господарсько-питного водопостачання) з облаштуванням елементами благоустрою (переїзди, експлуатаційні дороги) та гідротехнічних споруд на дамбах і каналах (водовипуски, шлюзи-регулятори, трубопереїзди тощо).

(пункт 7 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

8. Реконструкція, технічне переоснащення існуючих колій, земляного полотна, будівель та споруд колійного господарства, що виконуються в межах встановленої смуги відведення, без зміни зовнішніх геометричних параметрів.

(пункт 8 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

9. Реконструкція залізничних пасажирських платформ, постів на залізничних переїздах без зміни зовнішніх геометричних параметрів.

(пункт 9 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

10. Розміщення обладнання або допоміжних споруд транспортної інфраструктури (автомобільного господарства, метрополітенів, залізничного транспорту) в межах відведення земельних ділянок без зміни цільового та функціонального призначення.

11. Реконструкція автомобільних доріг загального користування IV - V категорій, вулиць та доріг місцевого значення в населених пунктах, а також споруд на них, які виконуються в межах існуючої смуги відведення з метою поліпшення матеріалів покриття, транспортно-експлуатаційних характеристик дороги і штучних споруд, де технічні характеристики, геометричні параметри дороги та штучні споруди на них відповідають нормативним вимогам прийнятої категорії дороги.

(пункт 11 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

12. Облаштування автомобільних доріг елементами благоустрою (з'їзди, перехідно-швидкісні смуги, автобусні зупинки, автопавільйони, білетні каси, майданчики для зупинок автотранспорту, пішохідні переходи, крім тих, що влаштовуються на різних рівнях з проїзною частиною дороги), влаштування систем сигналізації та регулювання дорожнього руху, освітлення аварійно небезпечних ділянок і штучних споруд.

13. Розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, малі архітектурні форми, пристрої вуличної реклами з легких конструкцій, огорожа територій та ділянок.

14. Реконструкція підземних, надземних та повітряних інженерних мереж та споруд до цих мереж у межах відведення земельних ділянок без зміни цільового та функціонального призначення, без зміни зовнішніх геометричних параметрів.

(пункт 14 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

15. Об'єкти систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій і оповіщення населення на потенційно небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки.

16. Дообладнання будівель існуючих підприємств приймально-передавальними пристроями та обладнанням супутникового, радіорелейного, рухомого (мобільного) та оптико-волоконного зв'язку, вузлами доступу до загальних інформаційних мереж, спеціальними системами захисту інформації та дообладнання і модернізація автоматичних систем управління технологічними процесами та засобами обліку без зміни зовнішніх геометричних параметрів.

17. Заміна повітряних ліній зв'язку на кабельні.

18. Встановлення малих архітектурних форм, реконструкція елементів благоустрою без знесення (перенесення) інших споруд чи комунікацій.

(пункт 18 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

19. Дитячі та спортивні майданчики, передбачені містобудівною документацією, всі типи озеленення, благоустрій прибудинкових територій.

20. Будівництво об'єктів стільникового зв'язку та їх зовнішніх інженерних мереж здійснюється за умови їх відповідності санітарним та будівельним нормам і правилам; архітектурно-планувальним вимогам, що визначаються органом містобудування та архітектури, з урахуванням червоних та інших ліній регулювання забудови. За типовими технічними рішеннями об'єкти стільникового зв'язку поділяються на:

1) об'єкти, що будуються в існуючих пристосованих, вбудовано-прибудованих приміщеннях та приміщеннях контейнерного типу із встановленням обладнання зв'язку, з використанням легких трубостійок для кріплення антенно-фідерних пристроїв (далі - АФП), встановлених на існуючих будівлях, виробничих спорудах, металевих і цегляних трубах;

2) те саме, із встановленням на існуючих будівлях малогабаритних (до 30 м) щогл полегшеної конструкції для кріплення АФП;

3) наземні щогли з відтяжками та башти для кріплення АФП із встановленням обладнання зв'язку в існуючих пристосованих, вбудовано-прибудованих приміщеннях та приміщеннях контейнерного типу.

21. Встановлення об'єктів контейнерного типу, зведення яких не потребує виконання робіт із улаштування фундаментів, фіксованого, мобільного зв'язку, ефірного телебачення та мереж бездротового доступу в межах відведення земельних ділянок без зміни цільового та функціонального призначення при дотриманні будівельних норм та правил.

22. Будівництво лінійних інженерних магістралей, мереж та споруд за межами населених пунктів.

(пункт 22 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

23. Улаштування лінійно-кабельних споруд волоконно-оптичних ліній зв'язку загального призначення згідно з містобудівною документацією.

24. Будівництво садибних (котеджних) житлових будинків, дачних та садових будинків загальною площею до 300 м² з числом надземних поверхів не більше двох, в тому числі з господарськими будівлями та спорудами, індивідуальними гаражами в межах відведення земельних ділянок без зміни цільового та функціонального призначення, що визначається будівельним паспортом земельної ділянки, крім проектної документації на будівництво групи будинків (два будинки і більше).

25. Реконструкція житлових та нежитлових приміщень без зміни їх зовнішньої конфігурації, улаштування в існуючих житлових будинках, адміністративно-побутових будівлях підприємств та громадських будівлях вбудованих приміщень громадського призначення.

(пункт 25 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

26. Зовнішнє оздоблення будівель та споруд (антени, кондиціонери, витяжки тощо), внутрішнє оздоблення.

27. Реставрація, капітальний ремонт будівель і споруд та перепланування приміщень.

(пункт 27 у редакції наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

28. Пункт 28 виключено

(згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49, у зв'язку з цим пункти 29, 30 вважати відповідно пунктами 28 та 29)

28. Улаштування засобів безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлово-громадського призначення.

29. Пункт 29 виключено

(згідно з наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва
та житлово-комунального господарства України від 08.02.2012 р. N 49)

**Директор Департаменту
містобудування та архітектури
Мінрегіонбуду**

С. Я. Білоус
